

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2006**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὁ φανατισμὸς εἶναι ἀπέραντη δύναμη μὲ διπλὸ πρόσωπο: εὐεργετικὴ καὶ καταλυτικὴ. Εἶναι δύσκολο νὰ τὸν ἀπορρίψει κανεὶς χωρὶς συζήτηση. Ἄν συμβαίνει συχνὰ νὰ τὸν καταριόμαστε, εἶναι γιατί γνωρίσαμε σχεδὸν μονάχα τὴν καταλυτικὴν τὴν ἰκανότητα. Τὸν εὐεργετικὸ φανατισμὸ τὸν εἶδαμε σὰν κάτι διαφορετικόν: προσήλωση σ' ἓνα χρέος ἢ σ' ἓνα ὑψηλότατο ἰδανικόν. Καὶ δὲν τὸν ὀνομάσαμε τότε «φανατισμό». Δὲν μπορούμε, ὥστόσο, ἂν σωστὰ κρίνουμε, νὰ παραμερίσουμε τὶς ἀγαθὲς πλευρὲς τοῦ φανατισμοῦ: τὸ πάθος γιὰ τὴν ἀλήθεια, τὸ πάθος γιὰ τὴν ἔρευνα, τὸ πάθος γιὰ τὴν παιδεία, τὸ πάθος γιὰ τὴν εἰρήνη, ἀνθρώπινες κορυφώσεις καὶ δημιουργήσαν ἥρωες καὶ μάρτυρες, τὴν πινακοθήκη ποὺ καταυγάζει μὲ τὸ φῶς τῶν προσωπικοτήτων τῆς καὶ δικαιώνει συνάμα τὴν ἀνθρώπινη ἱστορία.

Ἡ συνηθισμένη, ὥστόσο, μορφή τοῦ φανατισμοῦ εἶναι ἀληθινὰ ἀποκρουστικὴ. Ὁ φανατικὸς, σ' ὅλες τὶς ἐποχές, εἶναι στενοκέφαλος καὶ στενόκαρδος. Τὸ ὁπτικόν του πεδίου εἶναι περιορισμένον καὶ τὸ πείσμα του ἀκατανίκητο. Ἄγνοε τοὺς συμβιβασμούς, ἀλλ' ἄγνοε καὶ τὶς καλόπιστες καὶ εὐγενεῖς παραχωρήσεις. Φρουρὸς συχνὰ ἐνὸς δόγματος ποὺ ὑποστηρίζει τὶς ἐξοχότερες ἀρετὲς, ὅσο προχωρεῖ τὶς χάνει ὁ ἴδιος. Γίνεται ἀπάνθρωπος, ὠμός, σκαιός², ἀποθηριώνεται, γιὰ νὰ ἐξανθρωπίσει τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ φανατισμὸς δημιουργεῖ καταστάσεις βρασμοῦ. Ἀλλὰ βρασμοῦ ἀπὸ ἐμπάθεια, μίσος, ἀκόμη καὶ ἐγκληματικὴ διάθεση. Ἀς θυμηθοῦμε τὰ ὀλοκαυτώματα κατὰ τὸ Μεσαίωνα καὶ τὴν Ἀναγέννηση. Θηρία καὶ ὄχι ἀνθρώποι τὰ ἐπραγματοποίησαν.

[...]

Ἐπειτα καὶ τοῦτο: ὁ φανατισμὸς εἶναι μιὰ παραγωγικὴ ἐπένδυση τῶν καιροσκοπῶν, τῶν μηχανορράφων καὶ τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῆς ἀνθρώπινης καλοπιστίας ἢ καὶ ἀφέλειας ἀφελείας ποὺ φτάνει συχνὰ ἴσαμε τὰ σύνορα τῆς ἡλιθιότητος. Νομίζω, πῶς, ὅταν μιλοῦμε γιὰ ἐνάντιον φανατισμό, θὰ πρέπει νὰ ἐννοοῦμε τὸ φανατισμὸ τῶν ταπεινῶν ἡρώων τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ ὄχι τὸ φανατισμὸ τῶν πληθῶν. Τὰ πλήθη, ὅταν φανατίζονται ἀπὸ τοὺς ἐπιδέξιους σκηνοθέτες τῶν ἱερῶν πολέμων ἢ τῶν «ἐπικῶν» ἐξορμήσεων, εἶναι πάντα ἑτερόφωτα, ἄβουλα καὶ καταστροφικά. [...] Οἱ φανατικοὶ ὅποιος μορφῆς εἶναι οἱ μεγάλοι ἐγκληματίες ποὺ ἔσπειραν τὸν ὄλεθρον ἐπάνω στὴ γῆς καὶ σπύλωσαν ἀνεξίτηλα τὸ νόημα τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ ὑπόβαθρο τοῦ φανατισμοῦ εἶναι ἡ αὐθεντία. Αὐτὸ σημαίνει πῶς μέσα στὴ συνείδηση τοῦ φανατικοῦ εἶναι ἀνάγκη ἀκόμη καὶ ν' ἀρχογράφεται μιὰ πίστη. Ἡ μιὰ ἀφοσίωση. Φανατικὸς δὲν εἶναι μόνον ἐκεῖνος ποὺ πιστεύει ἀράγιστα καὶ ἀνεπανόρθωτα. Συνηθέστατα γιὰ μιὰ ὀλόκληρη ζωὴ. Ἀλλὰ καὶ

ἐκεῖνος πὺν ἀφοσιώνεται σ' ἓνα πρόσωπο ἢ σ' ἓνα θεσμὸ ἢ σὲ μιὰ κατάσταση ὅχι ἀπὸ πίστη ἢ, γιὰ νὰ εἴμαστε περισσότερο μέσα στὴν ἀλήθεια, λιγότερο ἀπὸ πίστη καὶ περισσότερο ἀπὸ ἀγάπη. [...] Ὁ φανατικὸς φίλαθλος, ὃς ποῦμε, μπορεῖ καὶ ν' ἀφοσιώσῃ καὶ νὰ πεθάνει γιὰ τὴν ομάδα του· ὅχι πάντα γιὰτὶ πιστεύει πὺς ἡ ομάδα του εἶναι ἡ ἀξιότερη· ἀλλὰ γιὰτὶ εἶναι ἡ ομάδα τοῦ τόπου του ἢ καὶ ἡ ομάδα τῶν φίλων του ἢ καὶ ἡ ἀρχαία ομάδα ἢ δική του ἢ καί, χωρὶς φανερὴ αἰτία, ἀπὸ μιὰ μυστικὴ ἀνεξήγητὴ ἑλξη. Ἡ ἀγάπη, ὁ θαυμασμὸς, ἡ ἀφοσίωση, ἡ στοργὴ γεννοῦν φανατισμοὺς σὲ πολλὲς περιπτώσεις ἀδιασάφητους, ἀναβρυσμένους ἀπὸ μυστικὲς πηγές, πὺν δύσκολα μποροῦν νὰ τοὺς ἐρμηνεύσουν καὶ νὰ τοὺς δικαιολογήσουν οἱ ἀμύητοι. Ἔτσι γίνεται φανερὸ τὸ ποσοστὸ τῆς τυφλώσεως πὺν ὑπάρχει μέσα στὸ φανατισμὸ καὶ ὁ περιορισμένος ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν του πὺν εἶναι ἀληθινὰ γόνιμες καὶ ὠφέλιμες. Κ' ἔτσι ἐπίσης γίνεται φανερὸ γιὰτὶ ὁ ἀφανάτιστος ἄνθρωπος εἶναι ἓνας πολῦτιμος παράγοντας εὐθυκρισίας, καλῆς πίστεως, νηφαλιότητος καὶ σωφροσύνης – δηλαδὴ ὁ ἀρμοδιότερος κριτὴς σὲ καθε περίπτωσι, ὁ ἰδανικὸς ἑλλανοδίκης⁴, μορφὴ πὺν προκαλεῖ τὴν ἐκτίμησι καὶ τὸ σεβασμὸ.

(Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, *Οἱ σκληροὶ καιροί. Ἡ τραγωδία τοῦ εικοστοῦ αἰῶνα*, ἑνάτη ἐκδόσι, Οἱ Εκδόσεις τῶν Φίλων, Αθήνα 1993, σσ. 89-92.)

1. **καταυγάζει**: φωτίζει δυνατὰ, προσδίδει ἐντονὴ λάμψι
 2. **σκαιός**: τραχὺς καὶ σκληρός, προσβλητικὸς
 3. **ἀποθηριώνεται**: εξαγριώνεται τόσο, ὥστε νὰ συμπεριφέρεται σαν θηρίο
 4. **ἑλλανοδίκης**: κριτὴς ἀγῶνων, μέλος τῆς σχετικῆς κριτικῆς επιτροπῆς
- A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τὴν περίληψιν τοῦ κειμένου πὺν σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

- B1.** Να αναπτύξετε σὲ 70-90 λέξεις τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐπόμενου ἀποσπάσματος ἀπὸ τὸ κείμενον: «[...] ὁ ἀφανάτιστος ἄνθρωπος εἶναι ἓνας πολῦτιμος παράγοντας εὐθυκρισίας, καλῆς πίστεως, νηφαλιότητος καὶ σωφροσύνης [...]».

Μονάδες 10

- B2.** «Ἡ συνηθισμένη, ὡστόσο, μορφὴ τοῦ φανατισμοῦ [...] ἀκόμη κ' ἐγκληματικὴ διάθεσι». Με ποια συλλογιστικὴ πορεία (παγωγικὴ-επαγωγικὴ) αναπτύσσεται τὸ συγκεκριμένον ἀπόσπασμα τοῦ κειμένου; Να αιτιολογήσετε τὴν ἀπάντησίν σας.

Μονάδες 5

- B3.** Να σχηματίσετε πρότασι με καθεμιὰ ἀπὸ τὶς ἐπόμενες λέξεις, στο γραμματικὸ τύπον πὺν αὐτὲς βρίσκονται μέσα στο κείμενον: **καταλυτικὴ, ἐξανθρωπίσει, μηχανορράφων, ἀνεξίτηλα, εὐθυκρισίας.**

Μονάδες 5

B4. στενόκαρδος, άποθηριώνεται, καιροσκοπόν, έτερόφωτα, έλλανοδίκης: Να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη, που να έχει ως ά' συνθετικό της το β' συνθετικό των πιο πάνω λέξεων.

Μονάδες 5

Γ. Με αφορμή τα συχνά κρούσματα βίας που προκαλούνται σε διάφορες περιοχές από αλληλοσυμπλεκόμενους οπαδούς ποδοσφαιρικών ομάδων, το πολιτιστικό κέντρο του Δήμου σας οργανώνει εκδήλωση για τις επιπτώσεις του φανατισμού των ατόμων στην καθημερινότητά τους. Σε μια δεκάλεπτη ομιλία σας, να επισημάνετε τις αρνητικές όψεις του φανατισμού στην κοινωνική ζωή και να προτείνετε τρόπους για την αντιμετώπισή τους (500-600 λέξεις).

Μονάδες 50

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**